

територіального устрою незаконним шляхом; скасування, протиправне обмеження прав і свобод людини і громадянина чи перешкоджання їх здійсненню; запровадження нових конституційних обов'язків, не передбачених Основним Законом тощо.

Розглядається як форма посягання на конституційний лад української держави і утворення не передбачених законодавством воєнізованих або збройних формувань чи груп. Адже поява поза законів таких формувань може спричинити насильницьку зміну, або навіть повалення конституційного ладу.

Отже, на сьогодні складовими конституційного ладу України виступають: 1) народний і державний суверенітет; 2) форма правління; 3) територіальний устрій і цілісність території; 4) політичний режим, який, зокрема передбачає можливість здійснення народного волевиявлення через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії, гарантії місцевого самоврядування, захист державою прав і свобод людини і громадянина, ґрунтування суспільного життя на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності; 5) проголошення людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю. Водночас, посягання на конституційний лад держави можуть бути лише дії та рішення, які відверто порушують конституційні норми, насамперед, закріплені розділами I, III, XIII Конституції.

Список бібліографічних посилань

1. Серьогін В. О. Конституційне право України : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 368 с.
2. Богданова Н. А. Система науки конституционного права. М. : Юрист, 2001. 254 с.
3. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Наук. думка ; Прецедент, 2006. 334 с.
4. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-вр> (дата звернення: 30.10.2019).
5. Веніславський Ф. Хто посягає на конституційний лад України. *Українська правда*. 29.01.2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/29/7011714/> (дата звернення: 30.10.2019).

Одержано 01.11.2019

УДК 338:669

Олена Павлівна ГУЗЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри господарсько-правових дисциплін факультету № 3

Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

ОСУЧАСНЕННЯ ПРОБЛЕМ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Враховуючи ситуацію яка склалася в економічному секторі України актуалізуються питання розвитку провідних галузей народного господарства. Стає зрозумілим той факт, що розробка майбутніх перспектив розвитку зазначених галузей не можлива без проведення комплексної оцінки проблем, які не дозволяють працювати промисловим підприємствам на повну потужність. Серед найбільш пріоритетних галузей економіки вважають як гірничий, так і металургійний комплекси. Це пов'язано з тим, що саме ці підприємства України виступають базою для розвитку галузі транспортного машинобудування.

Враховуючи предмет дослідження наукової розробки, вважаємо за доцільне звернутися до проблем, які нагромаджені у металургійній галузі України. Більша частина українських металургійних підприємств використовує застарілі технології, такі, як мартенівське виробництво та блюмінг, що спричинило негативну ситуацію, за якої собівартість їх продукції значно перевищує аналогічний показник західних виробників.

Крім того, переважна більшість основних фондів металургійних підприємств галузі мають доволі високий ступінь зношеності, а як наслідок якісний рівень виробничих циклів має тенденцію до зниження. Стан устаткування, введенного в експлуатацію на початку минулого століття, обходиться металургійним підприємствам значно дорожче, ніж будівництво нових, енергозберігаючих і економічно вигідних технологій, які відповідають вимогам світових стандартів. Залишається або закривати бізнес, або модернізувати.

Аналізу проблем і особливостям функціонування підприємств металургійної галузі присвячені праці таких вчених, як М. Ф. Колесник [1], В. П. Руських та В. Б. Семакова [2], К. Ф. Ковальчука [3], О. В. Трачук [4], М. Г. Білопольського, І. М. Алтухова та М. В. Мальчика [5], Т. В. Мордвінцева, О. В. Кленін та Р. О. Толпежнікова [6] та інші. Поза межами існуючих наукових надбань теоретичних і прикладних досліджень, з проблем функціонування металургійних підприємств, залежності їх від інфляційних коливань та доволі частої зміни валютних курсів, порушення напрямків наміченого планового обсягу експортного потенціалу залишаються питання напрямків удосконалення їх праці в правовому, економічному та соціальному сенсі. Актуалізується поставлена проблема також тим, що рівень використання виробничих потужностей металургійних підприємств залишається недостатнім у відповідності до поставлених планових завдань

Ми вважаємо при розробці напрямків покращення роботи підприємств металургійної галузі необхідно враховувати той факт, що специфікою їх діяльності є висока капіталомісткість та енергоємність, недостатня активізація інноваційно-інвестиційної діяльності, недостатній рівень управління виробничими потужностями, тісні взаємозв'язки із забезпечувальними та технологічно спорідненими галузями й інші.

Вивчаючи питання функціонування підприємств металургійної галузі О. Є. Борисенко [7] звертає увагу на те, що стримуючими факторами розвитку металургійних підприємств стали зависокі продуктивність та фондоозброєність праці, що звужує спектр проблемних зон в управлінні їх ресурсами. Однією з ключових проблем функціонування підприємств металургійної галузі науковець вважає низький рівень управління ресурсним забезпеченням виробничої діяльності (РЗВД). О. Є. Борисенко [7] стверджує, що «вузькими місцями» в управлінні РЗВД є:

- дисбаланс між виробничим завданням та діями менеджерів металургійних підприємств з РЗВД;
- відсутність націленості на зростання результатів виробничої діяльності металургійних підприємств за всіма показниками;
- невідповідність структури ресурсів металургійних підприємств плановим завданням;
- відставання заходів з управління ресурсами металургійних підприємств від динамічних змін зовнішнього середовища, що негативно впливає не тільки на ефективність виробничої діяльності, але і на процес формування ресурсної бази;
- на всіх підприємствах металургійної галузі найбільший ступінь проблемності має процес формування операційного прибутку; обсяги використання ресурсів перевищують потреби, особливо за матеріальними та трудовими ресурсам.

В свою чергу О. Ф. Новікова [8] до складу пріоритетних проблем розвитку підприємств металургійної галузі, які підлягають негайному вирішенню, відносить сферу соціально-трудових відносин, матеріальне становище працівників та стані їх соціальної захищеності. Провівши систематизацію негативних явищ на підприємствах металургійної галузей О. Ф. Новікова [8] визначила такі найбільш гострі проблеми:

неухильне скорочення кадрового потенціалу металургійних підприємств у наслідок організаційних, інституційних та технологічних змін у даних сферах економічної діяльності;

в структурі попиту на робочу силу зростає попит на працівників без професійної підготовки так, як в структурі кадрового потенціалу підприємств металургійної галузі не відбувається суттєвих прогресивних змін, що є гальмом для інноваційного розвитку;

мають місце проблеми в розвитку персоналу: в середньому скорочується частка працівників, які оволодівають новими професіями та підвищують кваліфікацію. Незначними є інвестиції підприємств металургійної галузі у професійний розвиток персоналу, які не перевищують 0,2–0,3 % загальних витрат на робочу силу і є значно меншими порівняно з провідними компаніями світу;

недостатній рівень захищеності оплати праці, обумовлений низькою часткою основної заробітної плати у загальному фонді оплати праці підприємств металургійної галузі та зниження частки витрат на оплату праці у структурі операційних витрат;

має місце проблема неефективного використання трудового потенціалу підприємств металургійної галузі. Гальмом на шляху зростання продуктивності праці є недостатньо високий рівень технічної оснащеності праці, обумовлений значним ступенем зносу основних засобів виробництва, низьким коефіцієнтом оновлення та незначною поширеністю інноваційних процесів; має місце поширеність несприятливих та небезпечних умов праці, які спричиняють травматизм і професійні захворювання

Ми поділяємо думку науковця, у даний металургійні підприємства України потребують зміни кадрової політики та підходу до формування якісних рис людського капіталу. Саме людський капітал, який свідчить про креативність, творчість, інноваційний підхід до прийняття найбільш реальних та виважених рішень сприятиме адаптації всіх стратегічних намірів сучасного підприємства.

Зокрема група вітчизняних науковців під керівництвом професора А. М. Колот [9] вважає, що вирішенню проблем соціально-трудових відносин на підприємствах металургійної галузі сприятиме пакет одночасних послідовних та компетентних дій, які будуть реалізовані зверху і знизу, та буде одночасно задіяний державний та виробничий рівень. До складу заходів, які здатні частково вирішити проблеми даного спрямування та зберегти кадровий потенціал підприємств металургійної галузі науковці пропонують віднести [9]: укладання безстрокових трудових угод із висококваліфікованими працівниками; забезпечити розуміння положень персоналом корпоративної культури; запровадити на підприємствах металургійної галузі системи вертикальної професійної мобільності, різноманітні форми залучення працівників до процесу прийняття рішень, що сприяє закріпленню кадрів.

В свою чергу О. А. Амоша, Ю. С. Залознова, В. П. Антонюк, та інші [10] пропонують в пакеті заходів вирішення проблем соціально-трудових відносин на підприємствах металургійної галузі звернутися до питань забезпечення професійного розвитку персоналу. Вчені вважають, що постало питання створення на підприємствах металургійної галузі розгалуженої системи виробничого навчання та підвищення кваліфікації персоналу, що охоплює всі категорії працівників та всі форми навчання. При цьому пропонують одночасне на постійній основі проведення моніторингу кадрового забезпечення, відповідності кваліфікаційного рівня працівників вимогам металургійного виробництва. Разом з тим О. Є. Борисенко [7] звертає увагу на необхідність суттєве збільшення фінансування виробничого навчання на підприємствах металургійної галузі з метою розширення, яке є інвестиціями в людський капітал.

Вивчаючи поставлену проблему І. П. Булеев, Е. І. Булеев, Г. С. Атаманчук та А. Н. Рева [11] пропонують, з одного боку посилення рівня мотивації працівників підприємств металургійної галузі до підвищення кваліфікації через систему оплати праці, кар'єрного зростання та винагороди за успішне професійне навчання й підвищення кваліфікації, з іншого боку, проводити планування кар'єри і забезпечення просування на посаді працівників із високим освітньо-кваліфікаційним рівнем, забезпечення кар'єрного зростання працівникам, які підвищили кваліфікацію.

Висновок. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити низку висновків. По-перше, металургія є базовою галуззю економіки України, що забезпечує завантаження машинобудівних підприємств й успішне функціонування гірничодобувної промисловості, житлово-комунального господарства та інших галузей, які використовують вироблені з металу вироби. По-друге, наявність власного металургійного виробництва в національній економіці формує передумови для ефективної роботи метало споживаючих галузей, бо використання імпортного металу в їх виробничих процесах призводить до підвищення собівартості продукції, зниження рентабельності продажів й втрати ринків збуту. По-третє, для реформування вітчизняної металургійної галузі необхідно створити умови для ефективного використання наукового потенціалу та підвищення ролі держави у реалізації інвестиційно-інноваційної моделі розвитку галузі. По-четверте, пріоритетами реформами мають бути зменшення енергоємності виробництва, збільшення попиту на внутрішньому ринку на вітчизняну продукцію металургійної галузі, стимулювання експорту, забезпечення конкурентоспроможності металургійної продукції. По-п'яте, існуючі проблеми розвитку підприємств металургійної галузі мають вирішуватися не лише з позиції виробничого циклу, а й з позиції соціально-економічного розвитку колективів зазначених підприємств.

Напрямок подальших досліджень має стати розробка теоретико-методологічної бази для оцінювання намічених інноваційних змін як на предмет економічного ризику, так і можливої фактичної адаптації їх впровадження на підприємствах металургійної галузі, з огляду на сучасний виробничо-економічний стан розвитку суспільства країни взагалі.

Список бібліографічних посилань

1. Колесник М. Ф. Металургія чорних металів (введення до спеціальності) : навч. посіб. 2-ге вид. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 126 с.
2. Руських В. П., Семакова В. Б. Вступ до фаху: металургія чорних металів. Металургія чавуну : навч. посіб. для студентів вузів. Маріуполь : ПДТУ, 2006. 146 с.
3. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій, ділова гра на прикладі металургійного підприємства : навч. посіб. / за ред. К. Ф. Ковальчука. Дніпропетровськ : Пороги, 2010. 398 с.
4. Трачук О. В. Чорна металургія в соціально-економічному житті східних слов'ян на території України (друга половина V–X ст.) : монографія. Київ : Вид. Олег Філюк ; Центр учб. літ., 2017. 308 с.
5. Конкурентоспроможність продукції металургійного підприємства : монографія / М. Г. Білопольський, І. М. Алтухова, М. В. Мальчик. Донецьк : Схід. видав. дім, 2010. 208 с.
6. Маркетингова діяльність металургійних підприємств : монографія / М. Г. Білопольський, Т. В. Мордвінцева, О. В. Кленін, Р. О. Толпежніков. Донецьк : Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, 2010. 220 с.
7. Борисенко О. Є. Аналіз та оцінка забезпечення основними ресурсами виробничої діяльності металургійних підприємств України. *Економіка промисловості*. 2013. № 1–2 (61–62). С. 28–39.
8. Новікова О. Ф. Проблеми та перспективи економічного та соціального розвитку підприємств в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2016. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5061> (дата звернення: 02.10.2019).
9. Соціально-трудові відносини зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку : монографія / А. М. Колот, І. Ф. Гнібіденко, О. О. Герасименко та ін. ; ред. А. М. Колота, І. Ф. Гнібіденка. Київ : КНЕУ, 2015. 295 с.
10. Соціальний вимір вугільної та металургійної галузей промисловості України : монографія / О. І. Амоша, Ю. С. Залознова, В. П. Антонюк, О. Ф. Новікова та ін. ; НАН України, ІЕП. Київ, 2013. 164 с.
11. Мотивация труда в промышленности: теория и практика : моногр. / И. П. Булеев, Е. И. Булеев, Г. С. Атаманчук, А. Н. Рева. Донецк : Ин-т экономики промышленности НАН Украины, 2012. 337 с.

Одержано 17.10.2019

УДК 343.98

Влада Олександрівна ГУСЄВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-6489-2384>

СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Аналіз соціально-політичної і правової ситуації в Україні свідчать про зростання злочинності, яка в останнє десятиліття досягла загрозливих розмірів. Порушуються не тільки права і законні інтереси окремих громадян, але нерідко ставиться під загрозу національна безпека держави.